

بسم الله الرحمن الرحيم

حقوق و روابط مالی و غیر مالی زوجین

الناز مهران کیا

سرشناسه: مهران کیا، الناز، ۱۳۶۳-
 عنوان و نام پدیدآور: حقوق و روابط مالی و غیر مالی زوجین/الناز مهران کیا ؛
 تصحیح و بازنگری حسین شکریان امیری.
 مشخصات نشر: تهران: اندیشه نوین پژوهش، ۱۴۰۰.
 مشخصات ظاهری: ۱۱۲ ص.
 شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۸۹۷۹-۷-۳
 وضعیت فهرست نویسی: فیفا
 یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۰۹-۱۱۲.
 موضوع: حقوق خانواده — ایران
 Domestic relations -- Iran
 زناشویی — قوانین و مقررات — ایران
 Marriage law -- Iran
 رده بندی کنگره : KMH۵۴۰
 رده بندی دیویی : ۳۴۶/۵۵۰:۱۵
 شماره کتابشناسی ملی : ۸۷۸۵۰۵۸۰

پژوهش

کلیه حقوق برای مؤسسه امورش
 عالی آزاد پژوهش محفوظ است.

نام کتاب: حقوق و روابط مالی و غیر مالی زوجین
 مؤلف: الناز مهران کیا
 تصحیح و بازنگری: دکتر حسین شکریان امیری
 (مدرس دانشگاه مازندران، بابلسر)
 صفحه‌آرا: اعظم حسین زاده
 شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
 نوبت و سال چاپ: چاپ اول - زمستان ۱۴۰۰
 قیمت: ۶۰,۰۰۰ تومان

تهران، میدان ولیعصر، کوچه مینو، پلاک ۱۳۲
 دفتر انتشارات: ۰۹۰۳۶۹۴۳۱۹۸ - ۰۲۱۸۸۹۴۸۳۶۹
 دفتر موسسه: ۰۹۳۹۹۰۱۱۹۸۱ - ۰۲۱۶۶۱۲۵۰۴۴
 اینستاگرام:

@pazhouhesh_book - @pazhouhesh_law

سخن ناشر

بی تردید تعالی علمی و فرهنگی کشور، بازتاب میزان تفکری است که فرهیختگان در مقام عمل به منصفه ظهور می رسانند. در این بین، مهم تر و حساس تر از همه، رسالت عالمان و علم جویان است. این رسالت، همان گونه که در جهت پرورش استعدادهای فردی، با قرائت و مطالعه انجام می گیرد، برای پیشبرد اهداف اجتماعی و تعالی فرهنگی، با کتابت و مباحثه نیز محقق می شود. از این رو، یکی از مسئولیت های مهم مراکز فرهنگی در کنار تعلیم و تربیت، نشر آثار علمی است. موسسه آموزش عالی آزاد پژوهش، برای ارتقای سطح علمی دانشجویان و تنویر افکار دانش پژوهان، به چاپ کتاب اقدام کرده است؛ با این امید که با استمرار فعالیت های انتشاراتی، بتواند گامی در راه رشد و بالندگی فرهنگی بردارد. شایان ذکر است؛ کلیه کتب منتشره انتشارات متعلق به موسسه آموزش عالی آزاد پژوهش می باشد. از صاحب نظران گرامی خواهشمند است با ارائه پیشنهادهای خود، در جهت اصلاح نواقص احتمالی این کتاب و تهیه مطالب مناسب متون درسی و کمک درسی رشته حقوق، انتشارات را یاری کنند. امید است این اثر علمی مورد استفاده استادان و دانش پژوهان قرار گیرد

علی رضا اشرفی

فهرست مطالب

مقدمه

۱۳

فصل اول: کلیات و مفاهیم

۱۵

۱-۱- گفتار اول: مفاهیم

۱۷

۱-۱-۱- مفهوم حق

۱۷

۱-۱-۱-۱- تعریف لغوی

۱۷

۱-۱-۱-۲- تعریف اصطلاحی

۱۷

۱-۱-۱-۱-۱- حق در اصطلاح فقه

۱۷

۱-۱-۱-۲-۲- حق در اصطلاح حقوق

۱۷

۲-۱-۱- مفهوم حقوق

۱۷

۳-۱-۱- اقسام حقوق

۱۸

۱-۳-۱- حقوق مالی

۱۸

۳-۳-۱-۱- حقوق غیر مالی

۱۸

۴-۱-۱- مفهوم نکاح

۱۸

۱-۴-۱-۱- مفهوم لغوی نکاح

۱۹

۲-۴-۱-۱- مفهوم اصطلاحی نکاح

۱۹

۵-۱-۱- اقسام نکاح

۱۹

۱-۵-۱-۱- تفاوت ازدواج دائم با ازدواج موقت

۱۹

۲-۵-۱-۱- ماهیت نکاح دائم

۲۱

۳-۵-۱-۱- حدود آزادی اراده در ازدواج

۲۲

۲-۱- گفتار دوم: سابقه ی تاریخی حقوق زوجین

۲۲

۱-۲-۱- یونان

۲۲

۲-۲-۱- روم باستان

۲۲

۳-۲-۱- ایران باستان

۲۳

۱-۳-۲-۱- مبانی فکری این دوره

۲۳

۲-۳-۲-۱- محرومیت ها و حقوق

۲۴

۱-۲-۳-۲-۱- محرومیت ها

۲۴

۲-۲-۳-۲-۱- حقوق

۲۵

۴-۲-۱- عرب جاهلیت

۲۶

- ۲۷ ۵-۳-۱- جایگاه زن در ادیان آسمانی تحریف شده
- ۲۷ ۶-۳-۱- زن در جهان بینی غرب
- ۲۹ ۷-۳-۱- جایگاه زن از دیدگاه اسلام

۳۱ فصل دوم: حقوق و روابط مالی زوجین

۳۳ ۱-۲- گفتار اول: نظام مالی حاکم بر حقوق و تکالیف زوجین

۳۳ ۱-۱-۲- مفهوم و اقسام نظام مالی حاکم بر زوجین

۳۳ ۱-۱-۱-۲- مفهوم نظام مالی حاکم بر زوجین

۳۳ ۲-۱-۱-۲- اقسام نظام مالی حاکم بر زوجین

۳۳ ۲-۱-۱-۲- نظام مالی قرار دادی

۳۴ ۲-۱-۱-۲- نظام مالی قانونی

۳۴ ۲-۱-۱-۲- مفهوم نظام مالی قانونی

۳۴ ۲-۱-۱-۲- اقسام نظام مالی قانونی

۳۴ ۲-۱-۱-۲- نظام مالی اشتراک اموال

۳۴ ۲-۱-۱-۲- اشتراک تام

۳۴ ۲-۱-۱-۲- اشتراک در درآمد

۳۵ ۳-۱-۲-۲- اشتراک در درآمد و اموال منقول

۳۵ ۲-۱-۱-۲- نظام مالی جدایی اموال

۳۵ ۲-۱-۲- نظام مالی حاکم بر حقوق و تکالیف زوجین ایران

۳۵ ۲-۱-۲- نظام مالی قراردادی

۳۶ ۲-۱-۲- مبنای نظام مالی قراردادی

۳۷ ۲-۱-۲- مصداق نظام مالی قراردادی

۳۷ ۲-۱-۲- نظام مالی قانونی

۳۸ ۲-۲- گفتار دوم: حقوق و تکالیف مالی زوجین

۳۸ ۱-۲-۲- مهریه

۳۸ ۱-۱-۲-۲- مفهوم مهریه و ماهیت آن

۳۸ ۱-۱-۱-۲-۲- مفهوم مهر

۳۹ ۲-۱-۱-۲-۲- ماهیت مهر

۴۰ ۲-۱-۲-۲- انواع مهر و میزان آن

۴۰ ۱-۲-۱-۲-۲- مهر المسمى

۴۰ ۱-۱-۲-۱-۲-۲- تعریف

۴۱ ۲-۱-۲-۱-۲-۲- مقدار مهر

- ۴۲ ۲-۲-۱-۲-۳- تعلق نصف مهر المسمى به زوجه
- ۴۲ ۲-۲-۱-۲-۲- مهر المثل
- ۴۲ ۲-۲-۱-۲-۱- تعریف
- ۴۲ ۲-۲-۱-۲-۲- موارد تعلق مهر المثل
- ۴۲ ۲-۲-۱-۲-۱- عدم تعیین مهر المسمى در عقد و وقوع نزدیکی
- ۴۳ ۲-۲-۱-۲-۲- شرط عدم مهر در نکاح و وقوع نزدیکی
- ۲-۲-۱-۲-۲- بطلان مهر المسمى به جهتی از جهات و عدم امکان رجوع
- ۴۳ به مثل یا قیمت
- ۴۳ ۲-۲-۱-۲-۲- بطلان و فساد نکاح و وقوع نزدیکی و عدم علم زن به آن
- ۴۴ ۲-۲-۱-۲-۲-۵- عدم تعیین مهر در عقد نکاح و وقوع طلاق پس از نزدیکی
- ۴۴ ۲-۲-۱-۲-۳- مهر الممتعه
- ۴۴ ۲-۲-۱-۲-۱-۳- تعریف و چگونگی تعیین آن
- ۴۴ ۲-۲-۱-۲-۲- تفاوت مهرالمثل و مهر الممتعه
- ۴۵ ۲-۲-۱-۳- حق حبس ناشی از عدم تأدیه مهر
- ۴۵ ۲-۲-۱-۳- مفهوم و منای حق حبس
- ۴۶ ۲-۲-۱-۲-۲- شرایط تحقق حق حبس
- ۴۶ ۲-۲-۱-۲-۱- عدم تسلیم مهر
- ۴۶ ۲-۲-۱-۲-۲-۲-۲-۱-۲-۲- حال بودن مهر
- ۴۷ ۲-۲-۱-۳-۳- سایر مسائل پیرامون حق حبس
- ۴۷ ۲-۲-۱-۳-۱- نقش اعسار زوج در حق حبس
- ۴۷ ۲-۲-۱-۳-۱-۱-۳-۱-۲-۲- اعسار در زمان وقوع عقد
- ۴۹ ۲-۲-۱-۳-۱-۲-۲-۲-۲-۱-۲-۲- اعسار زوج بعد از عقد نکاح
- ۴۹ ۲-۲-۱-۳-۱-۲-۲-۲-۲-۲-۱-۲-۲- اختلاف زوجین در پرداخت مهر و تمکین
- ۲-۲-۱-۳-۱-۲-۲-۲-۲-۲-۲-۱-۲-۲- پرداخت مهر به صورت اقساط و حق حبس ناشی از عدم
- ۵۰ تأدیه مهر
- ۵۰ ۲-۲-۱-۳-۱-۲-۲-۲- امتناع زوجه از وصول مهریه و اعسار زوج
- ۵۰ ۲-۲-۱-۳-۱-۲-۲-۲-۲-۲-۱-۲-۲- نقش اکراه در حق حبس
- ۵۱ ۲-۲-۲-۲- نفقه زوجه
- ۵۱ ۲-۲-۱-۲-۲-۲- مفهوم و ماهیت نفقه
- ۵۱ ۲-۲-۱-۲-۲-۲-۲-۲-۱-۲-۲-۲- مفهوم نفقه
- ۵۳ ۲-۲-۱-۲-۲-۲-۲- ماهیت حق زن بر نفقه
- ۵۴ ۲-۲-۲-۲-۲-۲-۲-۲-۲-۲-۲- شرایط وجوب نفقه و موانع آن

- ۵۵ ۲-۲-۳-ویژگی های نفقه زوجه در مقایسه با نفقه خویشان
- ۵۶ ۲-۲-۴-موارد استثنایی تامین نفقه زوجه پس از انحلال نکاح
- ۵۶ ۲-۲-۴-۱-نفقه مطلقه رجعیه
- ۵۷ ۲-۲-۴-۲-نفقه زن باردار در مدت عده ی فسخ نکاح یا طلاق بائن
- ۵۷ ۲-۲-۵-ضمانت اجرای نفقه ی زوجه
- ۵۷ ۲-۲-۵-۱-ضمانت اجرای مدنی
- ۵۷ ۲-۲-۵-۲-ضمانت اجرای کیفری
- ۵۸ ۲-۲-۶-مبانی فقهی نفقه
- ۵۸ ۲-۲-۶-۱-قرآن کریم
- ۵۹ ۲-۲-۶-۲-روایات
- ۵۹ ۲-۲-۶-۳-اجماع
- ۶۰ ۲-۲-۷-شرایط وجوب نفقه
- ۶۱ ۲-۲-۸-ملاک میزان نفقه
- ۶۲ ۲-۳-ارث
- ۶۲ ۲-۳-۱-شرایط توارث زوجین
- ۶۲ ۲-۳-۱-۱-دائمی بودن نکاح
- ۶۴ ۲-۳-۲-۱-وجود زوجیت هنگام فوت همسر
- ۶۵ ۲-۳-۲-۲-سهم الارث زوج و زوجه
- ۶۵ ۲-۳-۲-۳-سهم الارث زوج و زوجه در قانون مدنی
- ۶۷ ۲-۳-۲-۴-سهم الارث زوج و زوجه در فقه
- ۶۷ ۲-۳-۲-۵-میزان ارث زوج و زوجه در صورتی که متوفی دارای فرزند باشد
- ۶۷ ۲-۳-۲-۶-میزان ارث زوج و زوجه در صورتی که متوفی دارای فرزند نباشد
- ۶۷ ۲-۳-۳-۱-اموال موضوع ارث زوج و زوجه
- ۶۷ ۲-۳-۳-۲-اموال موضوع ارث زوج و زوجه در قانون مدنی
- ۶۹ ۲-۳-۳-۲-۲-اموال موضوع ارث زوج و زوجه در فقه امامیه
- ۷۰ ۲-۴-۱-تعدیل دارایی ایام زوجیت در حقوق ایران
- ۷۰ ۲-۴-۱-۱-مفهوم تعدیل
- ۷۰ ۲-۴-۲-۱-راهکارهای تعدیل در حقوق ایران
- ۷۰ ۲-۴-۲-۲-شرط انتقال تا نصف دارایی زوج به زوجه
- ۷۰ ۲-۴-۲-۳-نحوه ی اشتراط، شرایط و مفهوم آن
- ۷۱ ۲-۴-۲-۴-۱-ارکان شرط انتقال تا نصف دارایی
- ۷۱ ۲-۴-۲-۴-۳-ایرادات وارد بر شرط انتقال تا نصف دارایی